

A spión.

Irta: SZINI GYULA.

A régi jó időkben az írók a Török Császár Kávéházba jártak és csibukból szívták a latakia dohányt. A kávé jószívű ember volt és hitelezett is a vendégeinek, akik néha rá voltak szorulva az irodalomnak erre a csendes, szerény támogatására.

Mikor a kávé leánya menyasszony lett, Filler ur — azt hiszem így hívták a kávést — azt akarta, hogy ebből a családi örömből az irodalom is kivegye a maga részét.

Egy délután, mikor szokása szerint körüljárt a kínai lakkos burnótszelencéjével, hogy vendégeit sorra kínálja, külön odament minden egyes tollforgató ismerőséhez és meghívta leánya esküvőjére, amelynek ideje Szent Mihály havának tizenkettedik napjára volt kitűzve a pesti ferencrendi barátok templomában.

— Az a kérdés, — szólt az egyik író, — hogy lesz-e bor?

— Annyi bor lesz, — felelte Filler ur, — hogy még a nagybögös is vederből fog inni.

— Hát cigány lesz-e? — kérdezte egy másik író.

— Annyi cigány lesz, hogy aki táncolni akar, akár egy hétig is rophatja egyfolytában a csárdást, ha ki nem dül.

— Hát szép leányok lesznek-e? — kíváncsiskodott egy harmadik.

— A belváros legszebb leányai ott lesznek, — felelte a kávé

Egy hétig egyébről sem esett szó irodalmi körökben, mint a „Török Császár“ Róza nevű leányának lakodalmáról. Egy író, akinek a nevét azóta egészen elfelejték és aki „Kalamus“ álnéven írt az élelapokba, mindennap valami új részletet tudott meg a készülő lakzíról.

— Ötven csirkét, harminc kacsát és húsz libát fognak leölni, — ujságolta egy nap.

— Egy hordó tokaji aszu is lesz — hozta hírül másnap.

— Már megrendelték a legjobb pesti cukrásznál a lakodalmas tortát — hangzott harmadnap — és a torta akkora lesz, mint a Nagy Kristóf, cukorból lesz, kápolnát fog ábrázolni és a kápolna boltívei alatt ott fog remegni a völegény meg a menyasszony marcipán tésztából. A kápolna olyan dombon fog állni, amely tejszinhabos gesztenyetésztából készül és ebből mindenki annyit vehet, amennyi csak beléje fér.

Kalamus aféle cingár, sovány legény volt, akin csak úgy lógott a ruha. A vicclapok nem fizették jól. Ha a „Török Császár“ nem hitelez, Kalamus talán éhen is halt volna. Így is csak a jókedve tartotta benne a lelket.

— Kalamus a lakzin egy esztendőre jól fog lakni — mondták az írók. A „Hölgyfutár“ szerkesztője ezt ajánlotta neki:

— Csináltass a malaclapó köpönyegedbe nagy pléhzebet, hogy teli rakhasd libával, kacsával, kalácscsal. Hadd süssön rá a nap egyszer az irodalomra is.

— — — — —
Végre elkövetkezett Szent Mihály havának tizenkettedik napja. A pesti ferencrendi barátok belvárosi temploma virággal volt diszitve, mint

gazdag polgárok esküvőjén szokott lenni. Tömerdek nép tolongott a szent hajóban, de még kinn az utcán is ember-ember hátán ágaskodott úgy, hogy Prottmann két rendőrt kellett kirendelni és ezek is alig tudták szabadon tartani a templom bejáráját.

Az esküvőn mindenki ott volt, aki akkor Pesten számot tett. Csak ép az írók hiányoztak. Filler ur azonban már előre megbocsátotta nekik ezt a mulasztást, mert tudta róluk, hogy nem szeretik a ceremóniákat, és hogy nem tudnak korán fölkelni.

— Majd eljönnek a lakodalomra — gondolta magában.

A lakodalom napján a „Török Császár“ háza úgy zsongott, mint a méhkas. Szakácsok, kukták, pincérek futkostak a lépcsőkön, a konyhából az emeletre és vissza. Az udvar lábujában pedig a konyha vörösréz üstjei felől mindenféle sült illata valóságos gőzfelhőket árasztott. Mint egy száz rézkondérban sült a csirke, a liba, a kacska. Idegen emberek jöttek be az utcáról és bámultak, mintha azt várták volna, hogy a sült galamb berepüljön a szájukba. Az emeleten a lakodalmas szálákban külön emelvény volt a cigányok számára. A kávé pedig szaladgált föl-alá, mint a bősült oroszlán.

— Azok az írók! Azok az írók! Az a csürhe! — kiáltotta. — Csak a rokonaimat hívtam meg rajtuk kívül a lakzira . . . a rokonok már rég itt vannak és ők még a színüket sem mutatják. Aljas banda! Biztos, hogy megint reggelig mulattak és még mindig az ágyban hemperegnek. Csak legalább egy olyan skribler idetolná a képét, hej, de megmutatnám annak!

Ekkor jelent meg végre Kalamus a lehető legártatlanabb arccal. A kávé neki támadt:

— Mit tettek maguk velem?! — kiáltotta. — Az udvaron röhögnek, vigyorognak az emberek, hogy hol maradnak a vendégeim. A rokonsáim türelmetlenül járnak föl és alá, a szemük pedig kopog az éhségtől. Magukat várják... hiába! Már azt hiszik rólam, hogy titokban valami bűnt követtem el, hogy a vendégeim cserben hagynak. Milyen botrány uram, milyen botrány! Én többé egy tintanyalónak sem adok egy findzsa kávé sem!

Amint Filler ur kifújta magát, a dühe is csillapodott. Kalamus pedig titkolózó arccal szólt:

— Nagy baj van! — szólt. — Nem hallotta, mi történt a városban? Összefogdosták az írókat és holnap fölakasztják őket a Neugebäudeben.

Filler ur holthalaványra sápadt, mert megijedt, hogy az írók miatt neki is meggyülik majd a baja Prottmann rendőrségével. De a legfőbb aggodalma mégis ez volt:

— Mit csinállok én most — kérdezte — azzal a tömérdek sült csirkével, kacsával, libával, amit a maguk kedvéért leöttem? És a sok gesztenyehabos tortával?

— Valamennyit megveszem — felelte Kalamus nyugodt arccal.

— Megveszi? — kérdezte a kávé és rábámult Kalamusra. — Honnan van magának pénze?

— Azt nem árulhatom el — szólt Kalamus. — Dobognak még hazafias szívek!... Szóval én megveszem az egész lakodalmi menüt

és elszállítom az írókhoz a Neugebäudebe. Hadd lakjanak jól egyszer a haláluk előtt.

A „Török Császár“ elkezdte ráncolni a homlokát, látszott rajta, hogy tépelődik magában. Hosszas töprengés után így szólt:

— Pénzt nem fogadok el. Hanem vigye el az egész... ingyen! De a világon senkinek el ne árulja, hogy tölem való!

Az udvaron állt egy kis kézikocsi. Erre rákták föl a sültketet, a jó ételeket és végül a gesztenyehabos tortát, amelyről csak a cukorkápolnát szedte le a kávé, hogy bezárja szép tüvegyszerénybe emlékül. Kalamus fogott az utcán egy markos embert, azt befogta a kis kocsiába és elindult vele a Neugebäude felé. A kávé szomorúan nézett utána és a bajusza alá nagyon halkán mormogta:

— Azt is elvihette volna az ördög, aki kitálta a betétetést.

Mig ez a „Török Császár“ körül történt, az írók a „Tigris“ kávéházban gyűltek össze, amely a mai Nádor-utcában volt.

— A Török Császárba senki se tegye be többé a lábát! — adták ki a jelszót az írók egymásnak.

— Nem magyar ember, aki Filler ur Júdás pénzét szaporítja.

— Ézentul ebbe a kávéházba fogunk járni. — De hát ki hitte volna arról a jámborképi kávésról, hogy a rendőrség kéme?!

— Mi az, miről van szó? — kérdezte egy író, aki csak akkor jött.

— Az történt — magyarázták neki — hogy a „Török Császár“ kávésa meghívott minket a leánya lakodalmára. Mindenféle jóval akart min-

ket odacsalogatni, de egy szóval sem említette, hogy ki a leánya vőlegénye. Senki sem sejtette, hogy épp ez a dolog bökkenője. Végre ez a Kalamus, aki mindent kiszagol, rájött, hogy a vőlegényt Pridafkának hívják, egyenesen Csehországból, Jungbunzlauból jött parapléval, vas-kalappal és kalucsnival és most Prottmann egyik legveszedelmesebb spionja. Szóval egy spiclinek a lakodalmára akartak elcsalni minket, magyar írókat!

— Gázság! Botrány! — hallatszött mindenfelől.

Egyszerre elkiáltotta valaki magát:

— Ott jön Kalamus!

— De nem egyedül — szólt egy másik vendég.

— Egy kis kocsit húznak mellette.

Kalamus a kocsival megállt a „Tigris“ kávéház előtt és a „Hölgyfutár“ szerkesztőjének, aki kisietett eléje, ezt sugta a fülebe:

— Éljen a haza! (Hogy meg ne hallja Prottmann valamelyik füle.)

— De hát mit hozol te itt? — kérdezte a „Hölgyfutár“ szerkesztője.

— A „Török Császár“ lakodalmi menüjét — felelte Kalamus.

— De hát hogyan jutottál hozzá?

— Az az én találmányom! — felelte Kalamus. — A fő, hogy itt van az egész koszt. Csak annyit mondhatok, hogy bátran ehettek belőle. Ugy-e egyes ember vagyok? És nem mondhatjátok, hogy nem gondoltam rátok!

Mialatt Kalamus így beszélt, az írók a kávéház ablakán át megpillantották a „Török Csá-

szár“ kávéját. Filler ur, ugy látszik, nem bizott rendületlenül abban, amit Kalamus mondott neki és titokban utánasompolygott Kalamusnak, hogy voltaképp hová viszi a gesztenyetortát.

Amint a „Tigris“ ablakában meglátta az írókat — akikről azt hitte, hogy már mind a Neugebäudeben ülnek, nagy kő esett le a szívé-ről. De a másik pillanatban már féltékenységet és elkeseredettséget érzett, hogy törzsvendégei egy másik kávéházhoz pártoltak át.

Filler ur az írók társasága felé közele-
dett.

— Vissza! vissza! — kiáltották az írók feléje és még bot is emelkedett ellene a leve-gőbe.

Filler ur megrökönyödve hátrált, aztán ijedt arccal kulcsolta össze a kezét és könyör-gött:

— De uraim, hallgassanak meg! Mit vé-tettem én önök ellen? Miért nem jöttek el a leányom esküvőjére? Miért ültek le ebben a másik kávéházban?

A „Hölgyfutár“ szerkesztője lépett elő és szólt a többi nevében:

— Tisztelt ur! Az ön kávéházában türhe-tetlen bűz van egy idő óta, tehát nem járhatunk oda még az ön vejének a kedvéért sem, aki . . . Prottmann ur egyik hivatalnok!

— Spiónja! — kockáztatta meg egy félig merész hang.

— Az én vejem spión? — hűledezett a kávé. — Ilyet ne mondianak az urak! Az én

vejem nem spicli! Ferencvárosi hentes és derék magyar ember.

— Hogy hívják? — kérdezte szigoruan a Hölgyfutár szerkesztője.

— Csehacsek Ferenc — felelte a kávé.

— Ez az! — kiáltotta a „Hölgyfutár“ szerkesztője. — Az ön veje, Csehacsek ur Jungbunzlauból, Csehországból jött ide és a rendőrségen van alkalmazva.

— Ki mondta ezt? — kérdezte a „Török Császár.“

— Kalamus — felelte a „Hölgyfutár“ — Kalamus mindent tud és mindent kiszaglász.

— A Kalamus! — kiáltott föl a kávé. — A Kalamus ur nekem ma azt mondta, hogy az urakat a rendőrség mind összefogdosta, bezárta a Neugebäudebe és holnap föl fogják akasztani valamennyiöket.

— Igaz ez, Kalamus? — kérdezte a „Hölgyfutár“.

Feleletet azonban nem kapott, mert Kalamus nem volt sehöl, nyomtalanul eltűnt. Vele együtt azonban eltűnt a gesztenyéstorta is.

Amikor végre kiderült Filler ur ártatlansága, az irók keblükre ölelték a „Török Császárt“ és visszamentek a kávéházába. Magukkal vitték a kis kocsit is, amelyről csak a gesztenyéstorta hiányzott. A dus menüt csak föl kellett melegíteni, hogy a lakzit végre megtarthassák. Ez meg is történt. A lakoma pompásan sikerült. Talán ennek a kis bohó történetnek — melyet valahol régi, fakult lapokban olvastam — sem fog ártani a fölmelegítés.